

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 158/2024**

Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de bepalingen van het Vlaamse instrumentendecreet die de berekeningswijze van de planschadevergoeding wijzigen

Wanneer een perceel ten gevolge van een bestemmingswijziging niet langer voor bebouwing of verkaveling in aanmerking komt, lijdt de eigenaar ervan schade waarvoor hij een vergoeding kan krijgen (planschadevergoeding). Een Vlaams decreet van 26 mei 2023 wijzigt de berekeningswijze van die vergoeding. De wijziging heeft tot gevolg dat de eigenaars recht hebben op een ruimere vergoeding dan vroeger.

Meerdere milieuverenigingen vorderen de vernietiging van de bepalingen van het instrumentendecreet die de berekeningswijze van de planschadevergoeding wijzigen.

Het Hof oordeelt ten eerste dat de bestreden bepalingen niet kunnen worden gekwalificeerd als staatssteun en dat zij bijgevolg niet vooraf moesten worden aangemeld bij de Europese Commissie. Het Hof oordeelt daarnaast dat de bestreden bepalingen de *standstill*-verplichting inzake het recht op bescherming van een gezond leefmilieu niet schenden.

Het Hof verwerpt bijgevolg het beroep tot vernietiging.

1. Context van de zaak

Het instrumentendecreet (voluit het decreet van het Vlaamse Gewest van 26 mei 2023 « betreffende het realisatiegerichte instrumentarium ») harmoniseert en wijzigt een aantal instrumenten voor de realisatie van ruimtelijke projecten uit meerdere decreten. Eén van de instrumenten die worden beoogd, is de planschadevergoeding. De planschadevergoeding is de vergoeding die een eigenaar krijgt wanneer zijn perceel ten gevolge van een bestemmingswijziging niet langer voor bebouwing of verkaveling in aanmerking komt. Het Instrumentendecreet wijzigt onder meer de wijze waarop de planschadevergoeding moet worden berekend. De nieuwe berekeningswijze heeft tot gevolg dat de eigenaars recht hebben op een ruimere vergoeding dan het geval was volgens de vroegere regeling. Terwijl in de vroegere regeling werd uitgegaan van de geactualiseerde verwervingswaarde van het perceel, wordt in de nieuwe regeling uitgegaan van de venale waarde ervan. Bepaalde uitsluitingscriteria die vroeger golden worden in de nieuwe regeling niet meer als uitsluitingscriteria gehanteerd, maar als criteria die de venale waarde van het perceel meebepalen. Ten slotte, terwijl in de vroegere regeling was voorzien in een vergoeding van 80 %, wordt in de nieuwe regeling voorzien in een vergoeding van 100 %.

Meerdere milieuverenigingen vordert de vernietiging van de betrokken bepalingen.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. Het verbod op staatssteun (B.12-B.24)

De verzoekende partijen voeren aan dat de gewijzigde planschadevergoeding een staatssteunmaatregel vormt die had moeten worden aangemeld bij de Europese Commissie.

Artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) verbiedt, in beginsel, staatssteun die wordt toegekend aan ondernemingen en die de mededinging tussen ondernemingen op het niveau van de EU vervalst. Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU volgt echter dat schadevergoedingen geen steunmaatregelen zijn.

Vermits het eigendomsrecht vereist dat een eigenaar voor de uit een bouw- of verkavelingsverbod voortvloeiende waardevermindering van zijn perceel redelijk wordt vergoed, moet de bij de bestreden bepalingen geregelde **vergoeding, in de mate dat zij beoogt planschade te vergoeden**, volgens het Hof worden gekwalificeerd als een schadevergoeding en **vormt zij derhalve geen staatssteun**. In elk geval voldoet de bestreden vergoeding evenmin aan de voorwaarde dat een maatregel selectief moet zijn om als staatssteun te kwalificeren. Alle personen die voldoen aan de voorwaarden kunnen de vergoeding genieten.

Het Hof besluit dat, **aangezien de bestreden bepalingen geen staatssteunmaatregelen zijn, zij niet vóór het aannemen ervan moesten worden aangemeld bij de Europese Commissie**.

2.2. De *standstill*-verplichting inzake het recht op bescherming van een gezond leefmilieu (B.25-B.33)

De verzoekende partijen wijzen ten eerste erop dat de Vlaamse Regering zich in het kader van de zogenaamde bouwshift tot doel heeft gesteld om nieuw ruimtebeslag te beperken tegen 2025 en volledig uit te sluiten tegen 2040. Doordat de bestreden bepalingen de kostprijs voor de lokale overheden om woon- en woonreservegebieden om te zetten in open ruimte doet toenemen, maken zij het de lokale overheden moeilijker om die beleidsdoelstellingen te bereiken, wat zou leiden tot een aanzienlijke en niet-verantwoorde vermindering in de bescherming van het leefmilieu. Dit zou een schending van de *standstill*-verplichting vervat in artikel 23, derde lid, 4°, van de Grondwet impliceren.

Het Hof herinnert eraan dat de *standstill*-verplichting vervat in artikel 23, derde lid, 4°, van de Grondwet eraan in de weg staat dat de wetgever het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving inzake leefmilieu, in aanzienlijke mate vermindert zonder redelijke verantwoording.

Het Hof stelt vast dat de bestreden bepalingen enkel voorzien in een nieuwe berekeningswijze van de planschadevergoeding. Zij wijzigingen op zich evenwel niet de bestemming van de in het Vlaamse Gewest gelegen percelen.

Bovendien moet, zoals hiervoor vermeld, de aanzienlijke vermindering van het leefmilieu worden beoordeeld ten aanzien van het bestaande beschermingsniveau geboden door de van toepassing zijnde « wetgeving ». Het document waarin de beleidsdoelstellingen waarnaar de verzoekende partijen verwijzen zijn opgenomen, namelijk het « Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen », betreft evenwel geen tekst met een normatieve draagwijdte, en is dan ook geen wetgeving in de zin van artikel 23, derde lid, 4°, van de Grondwet.

Het Hof verwerpt derhalve deze grief.

Ten tweede voeren de verzoekende partijen aan dat de decreetgever niet uitdrukkelijk heeft gemotiveerd in welke mate de bestreden bepalingen het mogelijk maken om de klimaatdoelstellingen van de EU in de sector van het landgebruik te behalen.

Volgens het Hof laten de verzoekende partijen evenwel na om in hun verzoekschrift duidelijk uiteen te zetten uit welke bepaling of bepalingen van de door hen aangehaalde Europese verordeningen een dergelijke motiveringsverplichting voor de decreetgever zou voortvloeien.

Het Hof verwerpt derhalve ook deze grief.

3. Besluit

Het Hof verwerpt het beroep.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel “media” van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

Volg het Hof via X [@ConstCourtBE](#) en [LinkedIn](#).